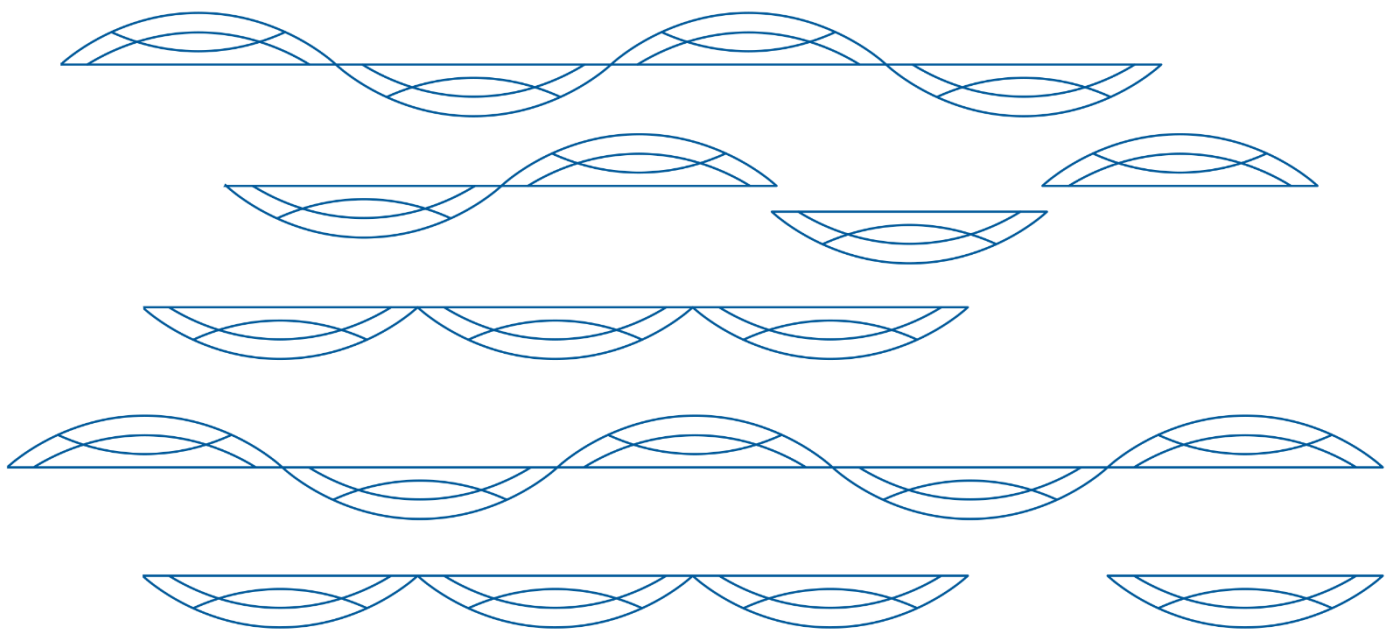




# Riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen



<b>Dokumenttyp</b> Riktlinje	<b>Diarienummer</b> Dnr 2024-319-9.1.2	<b>Fastställt</b> Kommunstyrelsen 2024-10-21 § 181
<b>För revidering ansvarar</b> Socialchef	<b>Uppföljning och tidplan</b>	<b>Dokumentet gäller</b>
<b>Dokumentet gäller till och med</b>		



## Innehållsförteckning

1	Inledning .....	4
1.1	Riktlinjernas målgrupp, avgränsning och syfte. ....	4
1.2	Skälig levnadsnivå .....	4
1.3	Värdegrund .....	4
1.4	Individens eget ansvar .....	5
1.5	Informationsskyldighet .....	5
1.6	Den enskildes delaktighet .....	5
2	Kommunens ansvar för medborgare .....	5
3	Handläggning och dokumentation .....	5
3.1	Aktualisering och ansökan.....	5
3.1.1	Förhandsbedömning .....	6
3.1.2	Ställföreträdare .....	6
3.2	Utredning .....	6
3.3	Individens behov i centrum (IBIC) .....	7
3.4	Kommunicering .....	7
3.5	Beslut .....	7
3.5.1	Bifall.....	8
3.5.2	Avslag och delavslag.....	8
3.5.3	Överklagande.....	8
3.5.4	Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut.....	9
3.5.5	Dokumentation .....	9
3.5.6	Uppföljning av beslut .....	9
3.5.7	Avsluta ärende.....	9



3.6	Förenklad handläggning .....	9
3.7	Samordnad individuell plan, SIP .....	11
4	Bistånd avseende ordinärt boende.....	12
4.1	Personlig omvårdnad .....	13
4.2	Praktiska bestyr i hemmet.....	18
4.3	Kontaktperson.....	21
4.4	Ledsagarservice .....	22
4.5	Avlösarservice i hemmet .....	22
4.6	Växelboende .....	23
4.7	Korttidsboende.....	23
4.8	Trygghetslarm.....	24
4.9	Trygghetskamera .....	24
4.10	Dagverksamhet .....	25
4.11	Särskilt boende.....	25
4.12	Särskilt boende medboende .....	26
4.13	Köp av Extern tjänst .....	26
5	Arvoderad anhörigvård .....	27



## 1 Inledning

### 1.1 Riktlinjernas målgrupp, avgränsning och syfte.

Riktlinjerna avser personer som har ett beslut enligt socialtjänstlagen (2001:453) inom verksamhetsområdet bistånd och funktion. Riktlinjerna omfattar hemtjänst, dagverksamhet, kontaktperson, anhöriganställning, korttidsboende, växelboende samt särskilt boende.

Med hemtjänst i Nordmalings kommun avses:

- Personlig omvårdnad
- Praktiska bestyr i hemmet
- Ledsagning
- Följeslagare
- Trygghetslarm
- Trygghetskamera
- Avlösning i hemmet

**Syftet** med föreliggande riktlinjer är att de ska vara vägledande för biståndshandläggarna i beslutsfattandet och främja en likartad biståndsbedömning i hela kommunen.

### 1.2 Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. En exakt definition av begreppet skälig levnadsnivå förekommer inte. Skälig levnadsnivå beskrivs i förarbeten som ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimlig i enskilt fall. Begreppet måste bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden som den hjälpbehövande lever i, men också utifrån den enskildes egen situation och behov. Det innebär att en skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. Fastställandet av vilken levnadsnivå som anses skälig måste därför överlämnas till kommunerna. Vid tveksamhet vad som ska betraktas som skäligt kan biståndshandläggaren söka stöd i rättspraxis, i dessa riktlinjer samt vid gemensamma ärendedragningar.

### 1.3 Värdegrund

Biståndsbedömningen ska präglas av att alla känner sig respekterade oavsett kön, könöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.



I enlighet med 5 kap. 4 § i Socialtjänstlagen inriktar sig socialtjänsten i Nordmalings kommun på att invånarna får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Kommunstyrelsen ska verka för att invånarna får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

#### **1.4 Individens eget ansvar**

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret för den enskilde. Socialtjänstens uppgift är att arbetet ska inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv. Vidare har socialtjänsten till uppgift att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot stöd eller en insats.

#### **1.5 Informationsskyldighet**

Socialtjänsten är skyldig vid utredning att informera den enskilde om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster, såsom mötesplatser, träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, seniorbostäder, frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster. Kommunen har informationsskyldigheten även till personer som har behov av insatser, men som inte är motiverade att ta emot stöd.

#### **1.6 Den enskildes delaktighet**

Den enskildes delaktighet och inflytande är centralt i behovsbedömningen och verkställande av insats. Biståndsbeslutet ska underlätta flexibiliteten i utförandet av insatserna. Inom ramen för biståndsbeslutet har den enskilde stort inflytande över insatserna, hur stödet ges samt vilken tidpunkt detta ska ske.

### **2 Kommunens ansvar för medborgare**

Kommunens socialtjänst har det yttersta ansvaret för att för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Till socialnämndens uppgifter hör att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden. Det kan till exempel handla om att erbjuda information till särskilt sårbara grupper och att ge stöd till enskilda individer.

### **3 Handläggning och dokumentation**

Med handläggning avses alla åtgärder som vidtas från det att ett ärende öppnas till att det avslutas. Här nedan beskrivs handlägningsprocessen samt dokumentation inom socialtjänsten.

#### **3.1 Aktualisering och ansökan**

När kommunen genom ansökan, anmälan eller på annat sätt får kännedom om att en enskild kan vara i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen ska en utredning inledas utan dröjsmål (11 kap. 1 § SoL). En ansökan om bistånd kan göras muntligt och skriftligt. Utredning av den enskildes behov och beslut om



insatser kan endast genomföras om den enskilde själv vill det. Socialtjänstlagen innehåller inga tvångsinsatser.

En anmälan om att en person kan behöva stöd från socialtjänsten kan komma från såväl enskilda personer som från myndigheter och andra organisationer. När en anmälan inkommer är nämnden skyldig att i samband med en så kallad förhandsbedömning (se nedan), ta ställning till de uppgifter som lämnats av anmälaren. Nämnden ska då ta kontakt med den person som anmälan gäller för att erbjuda möjlighet att ansöka om hjälp. Ett ärende kan också uppkomma genom iakttagelser som görs inom nämndens egen verksamhet.

### *3.1.1 Förhandsbedömning*

När socialtjänsten får kännedom om något genom anmälan eller på annat sätt innebär det inte alltid att ett ärende uppkommer. Frågan om en utredning ska inledas får avgöras från fall till fall vid en så kallad förhandsbedömning. Förhandsbedömningen syftar till att utreda frågan om uppgifterna som inkommit till nämndens kännedom kan föranleda någon åtgärd för nämnden. I det fall det redan står klart från början att nämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder ska nämnden inte inleda någon utredning. I det fall den enskilde avvisar erbjuden kontakt för att utreda ett eventuellt hjälpbehov ska inte heller en utredning inledas. I det fall uppgifterna som inkommit till nämnden kan föranleda åtgärd ska utredning inledas utan dröjsmål.

### *3.1.2 Ställföreträdare*

En ansökan om bistånd förs i regel av den enskilde själv, men om den enskilde inte kan det, kan fullmakt eller annan typ av ställföreträdare användas.

## **3.2 Utredning**

Varje ärende ska enligt 9 § Förvaltningslagen handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. I varje enskilt fall ska en individuell bedömning göras.

Vid bedömning om en person har rätt till bistånd enligt SoL utreds:

- Om ett behov föreligger
- Om behovet kan tillgodoses på annat sätt
- Om biståndet behövs för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå

Insamling av underlag till utredning kan ske genom uppgifter från den enskilde och/eller uppgifter från andra. Det är av stor vikt att biståndshandläggare, när behov finns, samverkar med andra professioner och samråder med personer i den enskildes närhet för att få en samlad bild av den enskildes livssituation. När det behövs samverkan med andra parter ska det alltid ske med den enskildes samtycke.



### 3.3 Individens behov i centrum (IBIC)

I Nordmalings kommun används metoden Individens behov i centrum (IBIC). Metoden är framtagen av socialstyrelsen som en nationell metod för att kartlägga och dokumentera individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i dagliga livet. Genom att utreda individens behov genom livsområdena säkerställs det att inget behov blir outrett. Vidare hjälper livsområdena till att fokusera på vad som är relevant för ansökan och individens aktuella situation. Tanken är att enbart utreda de livsområden som är aktuella här och nu. Biståndshandläggaren gör en professionell bedömning och avgör vad som är relevant att utreda. Metoden är strukturerad och systematisk vilket bidrar till ökad rättssäkerhet samt likvärdig hantering av ansökan, utredning, planering och uppföljning.

För att fördjupa dig mer i IBIC processen och dess tillämpning, vänligen se följande länkar:

- **Individens behov i centrum, socialstyrelsen**  
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/individens-behov-i-centrum-ibic/>
- **Utbildning i IBIC** (Väl inne på internetlänken nedan finns det en länk som tar dig vidare till utbildningen på socialstyrelsens utbildningsportal. Det krävs att du skapar ett gratis konto på socialstyrelsens utbildningsportal för att kunna delta i utbildningen)  
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/individens-behov-i-centrum-ibic/utbildning-i-ibic/>
- **IBIC för användare**  
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/individens-behov-i-centrum-ibic/ibic-for-anvandare/>

### 3.4 KommunikERING

Ärenden som gäller bistånd enligt socialtjänstlagen ska som regel kommuniceras innan beslut. Kravet på kommunikering enligt 25 § förvaltningslagen innebär att nämnden inte får fatta beslut utan att den enskilde har fått ta del av uppgifter som tillförts ärendet av någon annan och fått möjlighet att yttra sig om detta. Undantaget är om beslutet inte går den enskilde emot, om uppgiften saknar betydelse för beslutet eller om det är uppenbart obehövligt att kommunicera.

### 3.5 Beslut

En utredning ska alltid leda fram till ett beslut. Ett beslut kan vara bifall, delavslag och avslag på ansökan. Vem som har rätt att fatta ett specifikt beslut framgår av delegationsordningen som fastställs av kommunstyrelsen i Nordmaling.



### 3.5.1 Bifall

Ett beslut om bifall ska innefatta vilken insats som ska tillgodose behovet, vilket alltid baseras utifrån den enskildes sammantagna situation och mål. Under utredningsprocessen ska biståndshandläggaren ha frågat den enskilde om målet med biståndet och vid behov ska handläggaren hjälpa till att utforma mål. Målet med biståndet ska alltid beskrivas så att det är möjligt att följa upp.

### 3.5.2 Avslag och delavslag

Ett beslut om avslag eller delavslag ska alltid motiveras. Om skäl till avslag är att behovet kan tillgodoses på annat sätt ska det framgå vad annat sätt innebär i den aktuella situationen. De skäl till att sökt bistånd eller insats avslås och som anges som motivering för avslag ska vara sakligt och utgå från den enskildes faktiska livsförhållande i nutid.

### 3.5.3 Överklagande

Avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL kan överklagas med förvaltningsbesvär och beslutet ska alltid innehålla information hur en överklagar. Önskar den enskilde att biståndshandläggare ska vara behjälplig med överklagan ska biståndshandläggaren bistå med den hjälpen. Enligt 43§ Förvaltningslagen (FL) ska den som överklagar ange i överklagandet vilket beslut som överklagas och på vilket sätt den som överklagar vill att beslutet ska ändras.

I enlighet med 45 § i FL ska beslutsmyndigheten pröva om överklagandet inkommit i rätt tid och tar därefter ställning till de uppgifter som överklagan innehåller. Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den enskilde fick ta del av beslutet genom myndigheten (44§ FL).

Har överklagan inkommit inom rätt tid till beslutsmyndigheten tas det ställning till de uppgifter som överklagan innehåller. Om det inte har tillförts någon ny information i överklagan som bedöms förändra beslutet skickar biståndshandläggaren skyndsamt överklagan, utredning och dess innehåll, beslut, rättidsprövning och biståndshandläggarens yttrande till överinsatsen för handläggning. I det fall överklagan har tillförts ny information som ändrar bedömningen gör biståndshandläggaren en omprövning och fattar ett nytt beslut. Biståndshandläggaren skickar därefter det nya beslutet, det ursprungliga beslutet, överklagan och biståndshandläggarens yttrande till överinsatsen för handläggning (46 § FL)

När ett beslut överklagas av den enskilde hos förvaltningsrätten kan förvaltningsrätten ändra beslutet om den anser att kommunen har gjort en felaktig bedömning.





### *3.5.4 Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut*

Beslutet kan återkallas om din situation förändras på ett sådant sätt att rätt till insatsen kan ifrågasättas. Beslutet kan återkallas om du tackar nej till erbjuden verkställighet.

Beslutet kan återkallas om du inte tillgodogör dig insatsen. Vilket eller vilka återkallelseförbehåll som ska infogas i beslutet om insats avgörs av beslutsfattaren efter en individuell bedömning i aktuellt ärende. Om en insats beviljas i väntan på verkställighet av annan insats kan det i återkallelseförbehållet läggas till en mening om att återkallelse kan ske då det andra beslutet verkställs. Det är till exempel aktuellt då korttidsboende beviljas i väntan på att beslut om bostad med särskild service ska verkställas.

### *3.5.5 Dokumentation*

All handläggning av ärenden som rör enskild samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska, enligt 11 kap 5 § SoL, dokumenteras. Dokumentationskyldighet gäller all kommunal verksamhet enligt SoL och vissa anslutande lagar. Skyldigheten fullgörs genom dokumentation av utredningar och beslut samt genom löpande anteckningar om beslutens verkställighet.

Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Ett huvudändamål för dokumentationen är att tillgodose kraven på den enskildes rättssäkerhet samt följa upp och utvärdera insatserna. IVO har i sin tillsyns- och uppföljningsskyldighet behov av att handläggningen är väl dokumenterad. Samma sak gäller kravet på att verksamheten ska vara av god kvalitet och följa kvalitetssäkringskrav. Ytterligare användningsområden är nationell statistik och forskning. I socialtjänstlagen anges att dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet samt vara objektiv och saklig. Den enskilde bör hållas underrättad om journalanteckningar som förs om den enskilde.

Handläggningsförfarandet följer bestämmelser i Förvaltningslagen.

### *3.5.6 Uppföljning av beslut*

Genomförs innan avslutsdatum på nuvarande beslut alternativt en gång per år.

### *3.5.7 Avsluta ärende*

Ärende avslutas då den enskilde inte längre har någon aktiv insats. Handlingarna i den enskildes ärende arkiveras.

## **3.6 Förenklad handläggning**

Regeringen beslutade i maj 2018 om att införa en ny bestämmelse i socialtjänstlagen (SoL) som innebär att socialnämnden utan föregående behovsprövning får erbjuda hemtjänst till äldre personer. Den äldre ska kunna få hemtjänst i den omfattning kommunen angett i sina kommunala riktlinjer och



insatser beviljas med stöd av 4 kap. 2 a § SoL. Vidare framkommer det i 4 kap. 2 a § SoL att ett sådant erbjudande förutsätter att den äldre personen har informerats om:

1. I vilken utsträckning och på vilket sätt han eller hon kan påverka utförandet av insatserna.
2. På vilket sätt kommunen följer upp insatserna, och
3. Rätten att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 1 §.

Kommunen ska följa upp insatserna med utgångspunkt i kommunens riktlinjer, insatsernas kvalitet enligt 2 kap. 3 § och värdegrunden i 5 kap. 4 §.

### **Syftet med bestämmelsen**

”Den nya bestämmelsen syftar till att ge de kommuner som så önskar möjlighet att bevilja äldre personer insatser inom äldreomsorg på ett enklare sätt och med större utrymme för delaktighet. Det blir möjligt för kommunen att tona ner på ett resurskrävande inledande utredningsarbete till förmån för att utveckla uppföljning av kvalitet, nöjdhet och effektivitet. Ett annat syfte är att öka den äldres rätt till självbestämmande och delaktighet, genom att den äldre personen ges större möjlighet att välja mellan de insatser som erbjuds och hur de praktiskt ska genomföras. Lagen syftar också till att förstärka inslagen av förebyggande insatser genom att generella hemtjänstinsatser tillgängliggörs i ett tidigt skede, vilket regeringen bedömer också kan minska eller skjuta upp behovet av mer omfattande äldreomsorg” (Socialstyrelsen, 2018).

Förutsättningarna för en förenklad biståndshandläggning är att:

- Personen är fyllda 80 år
- Är folkbokförd i Nordmalings kommun
- Bor i ordinärt boende
- Själv kan besluta, planera samt följa genomförandeplanen
- Endast ha behov av serviceinsatser

Om sökanden är maka, make eller sambo ska båda uppfylla ovan fastställda kriterier.

Om behovet överstiger 6 timmar/månaden görs en traditionell utredning. Beslutet ska vara tidsbegränsat, upp till 2 år.

### **Efter beslut**

Biståndshandläggaren lämnar, efter den förenklade handläggningen, över beslutet till verkställigheten som utser en kontaktperson för den enskilde. Kontaktpersonen och den enskilde upprättar en



genomförandeplan där insatserna anges och hur de ska genomföras. Verkställigheten ansvarar för att dokumentationsskyldigheten fullgörs på samma sätt som för verkställigheten i övrigt.

Den förenklade biståndshandläggningen rör sig om insatser av servicekaraktär, ex:

- Städ
- Tvätt
- Fönsterputs
- Promenader
- Matleverans
- Renbäddning
- Trygghetslarm
- Tillsyn med kamera
- Inköp av matvaror

Insatsernas genomförande och frekvens är som vid traditionell bedömning. Avgift erläggs enligt gällande taxa.

För att fördjupa dig mer i IBIC processen och dess tillämpning vid förenklad handläggning, vänligen se följande länk:

- **Information om IBIC och förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre**  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-9-6325.pdf>

### 3.7 Samordnad individuell plan, SIP

I både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen finns en bestämmelse om att kommunen och regionen ska upprätta en SIP när de bedömer att insatser behöver samordnas. Det gäller även privata utförare som kommun och region har avtal med.

Lagstiftningarna (2 kap § 7 SoL, 16 kap § 4 HSL) beskriver vad en SIP ska innehålla och att personen själv ska vara med i arbetet. När SIP behövs ska arbetet påbörjas utan dröjsmål.

SIP kan förebygga att behov blir större och mer komplexa om samverkan startar i ett tidigt skede. Det betyder att målgruppen för SIP är inte enbart de som har omfattande behov.

För att starta arbetet krävs alltid att den som planen handlar om har gett sitt samtycke. Individens ska alltid få möjlighet att aktivt vara med i planeringen och påverka vilka aktörer som ska delta. SIP är till för att möta individens behov och måste därför utgå från individens upplevelse och önskemål.



## **Parbogaranti**

Den 1 juni 2006 infördes den så kallade parboendegarantin. Den finns lagstadgad i socialtjänstförordningen (2001:937), och i den framgår att för de fall makar, sambor eller registrerade partners beviljas boende i en särskild boendeform som anges i 5 kap 5 § socialtjänstlagen skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det. Bestämmelsen gäller inte om endast en i paret är beviljad särskilt boende, båda ska uppfylla kraven som finns nämnda under ”grund för att bevilja särskilt boende” i ovanstående stycke.

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse i SoL. Den innebär att under vissa förutsättningar har äldre makar och sambor som har levt tillsammans rätt att fortsätta att bo tillsammans i ett särskilt boende även i de fall när endast den ene har behov av ett sådant boende – rätt till medboende. Rätten till medboende prövas mot vad som anges som skälig levnadsnivå i SoL. Av 4 kap. 1 c § SoL framgår att för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Avgörande för prövningen av skälig levnadsnivå är den biståndsberättigades behov av särskilt boende. Det spelar således inte någon roll om den andra maken eller sambon behöver en sådan insats. Rätten till medboende inträder när den ena behöver ett särskilt boende. Rätten till medboende ska således inte heller prövas mot resterande villkor i 4 kap. 1 § SoL, det vill säga om behoven kan tillgodoses av den enskilde själv eller på något annat sätt. Bestämmelsen omfattar inte personer med funktionsnedsättning som bor i en bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt lagen (1993:378) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, eller en bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § SoL (Socialstyrelsen, 2013).

## **4 Bistånd avseende ordinärt boende**

Nordmalings kommun arbetar med ett aktiverande förhållningssätt för att möjliggöra fortsatt självständighet och delaktighet för den enskilda individen i sin vardag. Målet är att den enskilde ska få chans att bibehålla sina förmågor.



#### 4.1 Personlig omvårdnad

Personlig omvårdnad avser insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om att behöva hjälp med att äta och dricka, förflytta sig, sköta personlig hygien, bryta isolering och för att känna trygghet och säkerhet i det egna hemmet.

Insats	Frekvens	Schablontid	Beskrivning av insats
Dusch	1-3g/veckan  T.ex. vid inkontinens, svettningar, sängliggande stora delar av dygnet görs individuell bedömning.	30 minuter/tillfälle	Hjälp med över och under hygien, hårvård, nagelvård, insmörjning av mjukgörande salva, påklädning, hårrullning, iordningsställa badrummet, tillsyn, och handräckning.  <b>Omfattar inte</b> hår uppsättning, färga hår och klippning. Avancerad fotvård hänvisas till fotvårdsspecialist.



Personlig hygien	1-2g/dygn  T.ex. vid inkontinens, svettningar, sängliggande stora delar av dygnet görs individuell bedömning.	12 minuter/tillfälle	Handräckning, stöd eller hjälp med daglig hygien. Det kan innefatta nedre och övre personlig hygien, munvård, kamning, smörjning, rakning och rengöring av glasögon, hörapparat eller andningshjälpmedel (exempelvis CPAP).
Klädsel	1-2g/dygn  Vid inkontinens och svettningar görs individuell bedömning.	10 minuter/tillfälle	Hjälp med på- och avklädning, lägga fram passande och rena kläder, stödstrumpor.
Toalettbesök	Efter behov	10 minuter/tillfälle	Stöd och hjälp med toalettbesök, tömning och byte av kateterpåse, hjälp med byte av stomipåse, av- och påklädning i samband med besök samt förflyttning ingår. Byte av inkontinensskydd ingår. Hjälp med nedre personlig hygien i samband med toalettbesök ges vid behov.



Förflyttning	Efter behov	5 minuter/tillfälle	Förflyttning i och ur säng, hjälp med trappgång, förflyttning mellan rum, lägesändring i stol och säng samt vändningar i säng. Förflyttning till hjälpmedel.
Promenad	1g/veckan  Vid intyg kan frekvensen bli annorlunda.	30 minuter/tillfälle	Följe vid promenad. Beviljad insats innefattar hjälp med klädsel.  Innefattar <b>inte</b> att rasta husdjur. <u>Undantag</u> görs vid behov som inte är bestående, ex: om den enskilde fått benfraktur och om befintligt socialt nätverk kan promenera med husdjuret.
Mathållning och måltidsstöd	Efter behov.	10-15 minuter/tillfälle	Frukost, lunch, middag, mellanmål och kvällsfika.  Duka fram och av, värma måltid, hjälp med matintag, diska, finfördela mat, sällskap under måltid.  Innefattar <b>inte</b> all övrig matlagning eller att diska efter gäster.



Tillsyn	Efter behov	10 minuter	<p>Tillsyn utförs via kamera i första hand.</p> <p><b>Omfattar inte</b> längre besök för social samvaro.</p>
Telefonservice	1-3 gånger/dag	5 minuter/tillfälle	<p>Telefonkontakt för att höra att allt är bra, påminna om mat, medicin och dylikt.</p> <p><b>Omfattar inte</b> längre sociala samtal.</p>
Nattbesök	1-2 gånger/dygn	10 minuter/tillfälle	<p>Vändning, förflyttning, toalettbesök, iordningsställa fika.</p> <p>Beviljas om personen behöver personlig omvårdnad, besök av säkerhetskaraktär eller andra nödvändiga stödjande insatser pga. oro, rädsla eller ångest.</p> <p>Att ta hänsyn till är att bedöma om den enskilde redan har/kan få en skälig levnadsnivå: Personen har trygghetslarm och kan själv larma vid behov.</p>





Egenvård	Efter behov	5-10 minuter/tillfälle  Längre vid träning.	Kan variera utifrån bedömning från primärvård och slutenvård. Kan innefatta hjälp med ögondroppar, handräckning av medicin, insmörjning av receptbelagda salvor samt träning.  <b>Omfattar endast</b> personer som har eget läkemedelsansvar.
Förberedelseinsats	1-2 gångar/vecka	5-10 minuter/tillfälle	Hjälp med kläder, hjälp med packning exempelvis att få med sig medicin och andra nödvändiga saker när man åker till dagverksamhet eller till korttidsboende och växelboende. Hjälp till taxi.



## 4.2 Praktiska bestyr i hemmet

När det kommer till insatser avseende praktiska bestyr i hemmet är det viktigt att **observera hushållsgemenskap**, vilket innebär att om en är sammanboende har en ett gemensamt ansvar för de praktiska bestyren i hemmet exempelvis matlagning, städning, tvätt och inköp. Klara någon i hushållet av att utföra dessa insatser innebär det att en i normalfallet inte beviljas hjälp med de praktiska bestyren i hemmet. Som sammanboende räknas även myndiga barn, 18 år och äldre, efter gymnasietiden. Ifall det skulle vara så att alla personer i hushållet behöver insatsen får de varsitt beslut och tiden halveras och läggs på vardera personen.

Insats	Frekvens	Schablontid	Beskrivning av insats
Städ	1 gång/3:e vecka  En individuell bedömning görs vid omfattande behov exempelvis inkontinens, astma, allergier eller att det blir mer spill på grund av sjukdom eller liknande, vid fall där det finns sanitära problem eller finns risk för det.	90 minuter/tillfälle	Dammsugning, våttorkning av golv, dammtorkning, torka av bänkar, vitvaror, köksluckor, rengöra spis och torka ur kylskåp. Möjlighet till sopsortering i bostaden. Omfattar 2 rok, hall och badrum för en person. För två personer omfattas 3 rok, hall och badrum.  <b>Omfattar inte</b> grovstädning, fönsterputs, vädra större mattor, gardinbyte och avfrostning av frys. Sopsortering körs inte till återvinningsstation. Förbereda eller städa i samband med renovering eller städning i samband med flytt ingår inte.



Omvårdnadsstäd	1 gång/vecka  En individuell bedömning görs vid omfattande behov exempelvis inkontinens, astma, allergier eller att det blir mer spill på grund av sjukdom eller liknande, vid fall där det finns sanitära problem eller finns risk för det.	15 minuter tillfälle	Enklare städning av kök (torka ur, rensa ut utgången mat från kylskåp), enklare städning av badrum, dammsugning vid enstaka fall, sopa, diska, ta ut sopor, rengöra hjälpmedel, exempelvis rullator, rullstol eller tömning utav toaletthink.  Vid tillfällig sjukdom eller skador som påverkar den enskildes förutsättningar kan man få utökat stöd att hand om sitt husdjur. Exempelvis rasta hund.  <b>Omfattar inte</b> normalstäd. Huvudansvar för husdjur åligger ägaren. Hemtjänsten är endast ett stöd.
Tvätt och klädvård	1 gång vecka  T.ex. vid inkontinens, svettningar m.m. görs en individuell bedömning.	45 minuter	Innefattar att boka tid i tvättstuga, sortera tvätt, lägga i och ta ur tvätt från tvättmaskin, vika och hänga in tvätt. Handtvätt av t ex stödstrumpa.  <b>Omfattar inte</b> strykning av kläder, sänglinne, mangling, handdukar, gardiner och dukar. Mattor tvättas inte.



Renbäddning	1 gång/3:e vecka  T.ex. vid inkontinens, svettningar, sängliggande stora delar av dygnet görs individuell bedömning.	10 minuter i samband med städ	Bädda rent i säng, vädring av sängkläder.
Planering av inköp	1 gång/ vecka	15 minuter	Hjälp att skriva inköpslista, ringa och beställa varor för hemkörning, packa upp varor.
Fönsterputs	1gång/år	2 timmar.	Innefattar fönsterputsning och byte av gardiner av 2 rum och kök.
Följe till affär	1 gång/varje vecka	Individuell bedömning upp till  45 minuter	Gäller enbart om man inte kan få sitt behov tillgodosett på annat sätt.  Innefattar inte att få skjuts av hemtjänst till och från affär.
Apoteks- och postärenden	Efter behov	15 minuter	Hämta läkemedel på Apotek.  Posta brev och hämta paket.  Ta in post/tidning  <b>Omfattar inte insatser</b> som anhöriga kan vara behjälpliga med, t ex fylla i girobetalningar. Kontanter hanteras inte av hemtjänstpersonal!
Matleverans	Efter behov.	Utkörningsavgift om 200 kr/månad om man endast har matleverans som insats.	Hemleverans av färdiglagad måltid ifrån Tallbackens kök.



### 4.3 Kontaktperson

Insats	Frekvens	Beskrivning av insats
Kontaktperson för personer över 65 år	<b>1-2 gånger i månaden</b>	<p>Syftet med insatsen hjälp till möjlighet att byta isolering. Ex: om en person vars närstående avlidit och under en kortare tid behöver initial hjälp till social nyorientering i samhället.</p> <p>Att tänka på: I första hand kan biståndshandläggare hänvisa till träffpunkter/dagverksamheter.</p> <p>I bedömningen ska den enskildes övriga kontaktnät vägas in såsom redan beviljade insatser, såsom dagverksamhet, hemtjänst, samt kontakt med anhöriga, grannar eller frivilligorganisationer, dvs. om behovet kan tillgodoses på annat sätt.</p> <p>Målsättningen med det tillfälliga biståndet är att den enskilde ska kunna etablera egna sociala relationer och leva ett självständigt liv så att stödet därigenom på sikt kan upphöra.</p> <p>För personer i särskilt boende ska behov av kontaktperson tillgodoses av boendet.</p> <p><i>(Vanligtvis kan insatsen beviljas två tillfällen per månad. Överstiger behovet två träffar per månad bör övervägas om den enskildes behov bör tillgodoses genom annan insats.)</i></p> <p><b>Insatsen innefattar inte:</b> Omvårdnad eller juridiska företrädande som t.ex. att stödja med ekonomiska frågor.</p>



#### 4.4 Ledsagarservice

Insats	Frekvens	Beskrivning av insats
Ledsagning enligt SoL	Max 6 h månad	<p>Ledsagning ska ge den enskilde i ordinärt boende möjlighet att bryta isolering och delta i samhällslivet, ta del av kultur och fritidsaktiviteter i sin närmiljö samt medverka i andra sociala aktiviteter. Ledsagare kan beviljas för att ta sig till och från en aktivitet om behov finns. Insatsen beviljas för att motverka/förhindra social isolering när få eller inga sociala kontakter finns.</p> <p>Även andra insatser (sociala insatser genom hemtjänst, korttids, dagverksamhet m.m.) tas i beaktande vid bedömning av behov av ledsagning.</p>

#### 4.5 Avlösarservice i hemmet

Insats	Frekvens	Schablontid	Beskrivning av insats
Avlösning i hemmet	Efter behov	6-12 timmar/månad	<p>Avlösa anhöriga. Detta då den enskilde har omfattande omvårdnadsbehov och inte kan lämnas ensam samtidigt som den anhöriga har behov av tid för återhämtning eller tid för egna aktiviteter. Personligt och socialt stöd till brukaren, promenad.</p> <p><b>Omfattar inte</b> städ/tvätt/renbäddning.</p>



#### 4.6 Växelboende

Insats	Frekvens	Beskrivning av insats
Växelboende	1-2 veckor i månaden	<p>Kriterierna för att bevilja korttidsvistelse/växelvård är att den enskilde ska ha behov av stöd och hjälp under stora delar av dygnet och därutöver något av nedanstående:</p> <p>Återhämtning/och eller mobilisering</p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Utredning för bedömning av individens omvårdnadsbehov</li><li>▪ Avlastning av anhöriga</li></ul> <p><b>Insatsen omfattar inte:</b></p> <p>Om den enskilde tillfälligt inte kan vistas i sin egen bostad (ex: renovering) eller för att den enskilde saknar bostad.</p> <p>Om behovet av korttidsvistelse för avlösning överstiger 2 veckor per månad så bör behovet av särskilt boende övervägas. Den enskilde kan inte själv välja vilken plats korttidsvistelsen verkställs.</p>

#### 4.7 Korttidsboende

Insats	Frekvens	Beskrivning av insats
Korttidsboende	Efter behov	<p>Korttidsboende kan beviljas som bistånd för personer som är i behov av mer rehabilitering, boendeutredning, ohållbar hemsituation eller av annat skäl inte kan vistas i det egna hemmet med stöd av hemtjänst. Korttidsboende kan även beviljas i syfte att fungera som avlastning/avlösning av närstående/vårdare. Skäl att bevilja korttidsboende kan även vara i väntan på ett särskilt boende.</p> <p><b>Insatsen omfattar inte</b> om man inte tillfälligt kan vistas i den egna bostaden eller saknar bostad.</p>



#### 4.8 Trygghetslarm

Insats	Beskrivning av insats
Trygghetslarm	Trygghetslarm kan beviljas till den som på något sätt känner oro/otrygghet kring sin situation i hemmet och på ett snabbt och säkert sätt behöver komma i kontakt med eller få hjälp av omsorgspersonal under dygnets alla timmar.

#### 4.9 Trygghetskamera

Insats	Frekvens	Schablontid	Beskrivning av insats
Trygghetskamera	Efter behov	5 minuter/tillfälle	Kameratillsyn innefattar tillsyn genom trygghetskamera. Insatsen sker i första hand innan annan tillsyn i hemmet sker. Handläggare anger i utredningen och beslutet hur många besök per dygn som avser kameratillsyn. Insatsen kan även fungera som komplement till fysiska tillsynsbesök vid omfattande behov.





#### 4.10 Dagverksamhet

<b>Insats</b>	<b>Frekvens</b>	<b>Schablontid</b>	<b>Beskrivning av insats</b>
Dagverksamhet	Efter behov	Upp till 3 dagar i veckan	<p>Riktat sig till personer med demenssjukdom och som bor i ordinärt boende och är i behov av social aktivering och/eller att anhöriga får avlastning.</p> <p>Dagverksamheten i sig är avgiftsfri men en kostnad för mat och eventuellt färdtjänst tillkommer.</p>

#### 4.11 Särskilt boende

<b>Insats</b>	<b>Beskrivning av insats</b>
Särskilt boende	Vid behov av hemtjänst över 137 bör behovet tillgodoses av särskilt boende. När behovet av tillsyn eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i det egna hemmet ska det tas hänsyn till möjligheten att flytta till en särskild boendeform.



#### 4.12 Särskilt boende medboende

Insats	Beskrivning av insats
Särskilt boende med medboende	<p>Äldre människor, som varaktigt har levt tillsammans och sammanbott, ska kunna fortsätta göra det även när den enes behov kräver boende i särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre människor. Att fortsätta bo tillsammans ska ingå i en skälig levnadsnivå.</p> <p><b>Viktigt att veta:</b></p> <p>Boendeplatsen sägs upp då vårdbehovet upphör. Det innebär att om den person som blivit beviljad boendet inte längre bor kvar på boendet och den medboende inte har ett eget beslut om plats på särskilt boende har denne inte längre rätt att bo kvar. Medberoendekontraktet är alltså tidsbegränsat och parbogarantin slutar att gälla när vårdbehovet upphör.</p>

#### 4.13 Köp av Extern tjänst

Insats	Beskrivning av insats
Särskilt boende / korttidsboende / hemtjänst	<p>Vid behov kan det behövas köpa extern tjänst av annan kommun eller privat verksamhet då Nordmalings kommun på egen hand inte kan tillgodose behovet. Dessa tjänster bifalles endast av det Sociala eller kommunala utskottet.</p>



## **5 Arvoderad anhörigvård**

Arvoderad anhörigvård är behovsprövat. Det innebär att din närstående som är i behov av hjälp ansöker om hemtjänst och framför önskemål om att hemtjänst, hjälp i hemmet, ska utföras genom anhörigvård.

För att hjälp i hemmet ska utföras som anhörigvård ska hjälp och stöd vara av personlig karaktär, det vill säga hjälp med exempelvis hygien samt på- och avklädning.

Du som utför hemtjänstinsatsen kan vara maka/make, sambo, släkt eller god vän till den som behöver vård.

### **Ansökan**

Närstående ansöker om hemtjänst hos kommunens biståndshandläggare. Ansökan prövas utifrån socialtjänstlagen. Det finns tre ersättningsnivåer utifrån den sökandes hjälpbehov.

Om ansökan blir beviljad förmedlar biståndshandläggaren till en anhörigkonsulent som ansvarar för bedömning av föreslagen anhörigvårdare.

Utifrån behovet av hjälp hos brukaren gör biståndshandläggaren en uträkning av vilken tid hjälpen tar att utföra, utifrån det avgörs vilken nivå det blir på arvodet.

Brukaren betalar enligt fastställd avgift för hemtjänst.

Arvoderad anhörigvård är alltså ett alternativ eller komplement till insatser som utförs av hemtjänstutförare (kommunala eller LOV). Dock föreligger en del kriterier för att detta ska vara möjligt.

För att det ska kunna bli aktuellt med en arvoderad anhörigvårdare som utför delar/hela uppdraget ska det i handläggarens utredning komma fram till att den enskilde har behov av personlig omvårdnad och att det totala behovet av personlig omvårdnad uppgår till minst 5 timmar/ vecka.

I händelse av att hjälpbehovet inte uppgår till 5 timmar beviljas hemtjänst i vanlig ordning. Den enskilde informeras på lämpligt vis att hemtjänsten inte kan utföras som arvoderad anhörigvård och den tagna kontakten dokumenteras i myndighetsjournal. Den enskilde får välja en utförare av hemtjänsten.

Handläggaren ska informera den enskilde om att det är Enhetschef för den Kommunala hemtjänsten tillsammans med anhörigkonsulent som avgör om hemtjänsten kan utföras av föreslagen aktuell anhörigvårdare.

### **Verkställighet**

Biståndshandläggaren informerar enhetschef för den kommunala hemtjänsten om beviljat ärende och beviljad tid samt lämnar personuppgifter till chefen. Chef tillsammans med anhörigkonsulent är dem som gemensamt bedömer lämpligheten av föreslagen anhörigvårdare. Vid oenighet i bedömningen lyfts ärendet till närmsta chef.



Inför bedömning genomförs följande processer:

- Ta kontakt med föreslagen anhängvårdare för genomgång av uppdraget.
- Säkerställa att den anhängige kan utföra insatserna hos brukaren och att detta kan göras när brukaren har behov av insatserna.
- Gör bedömning om den anhängige är lämplig som arvoderad anhängvårdare och upprättar en genomförandeplan för den delen av uppdraget (SN 2011-04-27)
- Säkerställa att den föreslagne anhängvårdarens sammanlagda arbetstid inte överstiger 48 tim./vecka (SN 2011-04-27)

#### *Information till den arvoderade anhängvårdaren*

Bedöms anhängvårdaren lämplig lämnar anhängkonsulenten information till denne, med fördel både muntligt och skriftligt:

- Anhängvårdaren har skyldighet att medverka i upprättande av en genomförandeplan
- Anhängvårdaren är skyldig att anmäla om han/hon inte kan utföra uppdraget
- Anhängvårdaren kan själv inte överlåta sitt uppdrag till någon annan
- Anhängvårdaren ska rapportera "ej utförd service" till anhängkonsulenten.
- Att ersättningen är ett skattepliktigt arvode som betalas ut månadsvis i efterskott
- Arvodet betalas inte ut om brukaren vårdas på sjukhus, korttidsboende eller om brukaren får behoven tillgodosedda av någon annan
- Ersättningen är pensions-och sjukpenninggrundande, men innefattar inte semesterersättning eller sjuklön från uppdragsgivaren
- Skatt dras på arvodet och kontrolluppgift lämnas till skatteverket

#### *Genomförandeplan*

Ansvarig för genomförandeplanen är anhängkonsulenten. Genomförandeplanen ska vara upprättad senast 6 veckor efter mottaget uppdrag. Anhängvårdaren har skyldighet att medverka i samband med upprättande av genomförandeplanen. Anhängkonsulent gör uppföljning minst 1 gång/år.

Förändrat hjälpbehov hos brukaren meddelas till Biståndshandläggare för uppföljning av beslut.